

Preek van zondag 17 juni 2007 – Lutherse Kerk

Lezingen: Hooglied 5: 2 – 8 (vrije bewerking)
Lucas 7: 36 t/m Lucas 8: 3

Gemeente van Jezus Christus
Lieve mensen,

Allereerst moet me vandaag iets van het hart.
Eigenlijk word ik al 25 jaar “boos” als ik deze passage uit Lucas 7 en 8 lees.
Telkens weer komt er een soort machteloze boosheid bij me boven
en ik zal u proberen uit te leggen waarom.
We kennen allemaal die bijbelverhalen over ‘de vrouw die Jezus zalft’,
hetzij zijn voeten, hetzij zijn hoofd.
Het lijken zo ongeveer dezelfde verhalen,
geschreven door verschillende evangelisten.
Maar dat is niet zo.
Marcus en Mattheus plaatsen dit verhaal vlak voor Jezus’ dood...
en dan staat er die opmerking van de leerlingen bij:
“Wat zonde van die dure olie,
dat geld had beter aan de armen gegeven kunnen worden”.
En Jezus neemt het dan op voor deze vrouw en zegt:
“zij zorgt nu reeds voor mijn begrafenis”.
Bij Mattheus en Marcus is het dus zoiets als een afscheidsgedaar.

Bij Lucas (en dat lezen we vanmorgen) staat het verhaal in een heel andere context.
En het heeft een negatieve nasleep gekregen in de geschiedenis van de kerk.
Wat is er aan de hand bij Lucas?
Hij plaatst dit verhaal redelijk aan het begin van Jezus’ optreden
en schrijft over Jezus, die bij Simon de farizeer gaat eten....
en dan stapt daar opeens ‘een vrouw, die slecht bekend staat in de stad, een zondares’ binnen.
Zij zalft Jezus’ voeten en droogt deze met haar haren af!
Een daad van genegenheid, van hartstocht.
Een erotisch geladen gedaar, want ‘voeten’ verwijzen in de bijbel vaak naar seksualiteit.
Denken we even aan Ruth, die aan Boaz’ voeten gaat liggen).
Het is zoiets als een liefdesverklaring.
En Jezus aanvaardt het zonder meer,
zegt zelfs tegen zijn gastheer Simon:
‘haar zonden zijn haar vergeven
al waren het er vele
want zij heeft veel liefde betoond’.
Tot zover is dit eigenlijk alleen maar een prachtig verhaal.
Misschien worden we er een beetje verlegen van,
juist vanwege de erotiek en de sexuele lading...
en dat ten opzichte van Jezus!
Dat kan,
maar verder is het prachtig.

Mijn boosheid wordt gewekt door het vervolg,
door de korte mededeling die Lucas daarna maakt

en door hetgeen theologen/ exegeten daarmee hebben gedaan.
Eeuwenlang....en nog!

Lucas zegt:

Jezus trekt verder

de 12 leerlingen volgen Hem

en ook enkele vrouwen

die genezen zijn van boze geesten:

Maria van Magdala

- bij wie 7 boze geesten zijn uitgedreven-

Johanna, de vrouw van Chusas, de rentmeester van Herodes

en Suzanna

en nog tal van anderen

die Jezus onderhielden met hun eigen geld.

Nou, met deze toevoeging is heel wat gebeurd in de loop der eeuwen.

1) er waren dus ook vrouwelijke discipelen.

Johanna, een rijke vrouw, echtgenote van een vooraanstaand burger

en Suzanna en tal van anderen.

In alle theologische commentaren wordt met groot ontzag gesproken over bijv. Andreas, Jacobus en Petrus die alles achterlieten (beroep, vrouw, kinderen) en Jezus volgden....maar over deze vrouwen wordt schande gesproken: 'ze laten zomaar hun gezin in de steek! Zij hadden thuis moeten blijven!'

Maar het allerergste zit 'm in dat kleine bijzinnetje over Maria van Magdala:
'van wie 7 boze geesten waren uitgedreven'.

Theologen hebben vanaf de 2^e eeuw gesproken over Maria als een 'bezeten vrouw'.

Zeven demonen, dat is wel een gigantische bezetenheid of meervoudige persoonlijkheid (ongeveer alle psychische ziektebeelden bij elkaar).

En ze zeiden dat bezetenheid alleen maar het gevolg kan zijn van 'zonde'!

Toen dat eenmaal gesteld was, was een volgend verband snel gelegd,

ook omdat de kerkvaders nogal geobsedeerd waren door de combinatie van zonde en sexualiteit.

Ze hebben de 'zondige, bezeten Maria van Magdala' (hoofdstuk 8) gelijkgesteld met de zondares/prostitutie die Jezus' voeten zalfde (hoofdstuk 7), van wie Jezus zei: 'haar zonden zijn haar vergeven, al waren het er vele, want zij heeft veel liefde betoond'.

En zo is Maria van Magdala in de kerkgeschiedenis in heel Europa, eigenlijk in de hele wereld, een "genezen prostitue" geworden, vaak afgebeeld als een verleidelijke vrouw met een zalfpot!

In heel Europa waren er huizen voor 'gevallen meisjes' (tiener-moeders) met de naam :
Magdalena-huizen!

De recente film "The Magdalena Sisters" vertelt een schokkend beeld van zo'n meisjeshuis. Twee jaar geleden was ik op een tentoonstelling in Limburg...en jawel, daar werd nog steeds geschreven over 'de zondares Maria van Magdala'.

Het houdt gewoon niet op...

en dat roept die machteloze boosheid op:

want het staat er gewoon niet!

Dit ene bijzinnetje 'van wie 7 boze geesten uitgedreven waren' heeft geleid tot de grote ontluistering van een bijzondere vrouw en heeft haar beroofd van haar ereplaats, nl. dat zij de eerste Apostel was na de opstanding.

Het argument van de RK kerk om vrouwen het priesterschap te onthouden, omdat Jezus alleen mannelijke leerlingen had en geen vrouwelijke, klopt ook echt niet.

Sterker nog....en nu begrijpt u mijn boosheid waarschijnlijk nog beter:

dat zinnetje 'van wie 7 boze geesten uitgedreven waren' zegt juist iets heel waardevols over haar.

Dat was in het vroege Christendom een technische formulering binnen de gnostische stromingen om aan te geven dat iemand 'de 7 grote driften/ machten/verleidingen van het leven had overwonnen' of met andere woorden 'de 7 grote stappen van geestelijke inwijding had doorlopen'.

En dan gaat het om zaken als:

-bezitsdrang

-begeerte

-jaloezie

-onwetendheid

-angst

-hoogmoed

-streven naar macht.

Maria was onthecht van deze menselijke driften of 'demonen'.

Paulus schrijft ook vaker over 'de machten' die ons in de greep hebben en waarmee we in ons leven te stoeien hebben. En Jezus streed zijn laatste strijd aan het kruis met 7 kruiswoorden. Allemaal varianten van de geestelijke leerweg om stap voor stap een mens te worden waar Gods licht doorheen straalt.

Met dat ene zinnetje "van wie 7 boze geesten uitgedreven waren" zegt Lucas dus over Maria van Magdala: zij was een bijzondere, ingewijde vrouw . bijna 'verlicht' zou je zeggen.

Zij was geestverwant en metgezel van Jezus!

Van niet één mannelijke discipel wordt dit gezegd in de Evangelien.

Hoe kon dat nou zo mis gaan?

De zin 'van wie 7 boze geesten uitgedreven waren' was een soort code, alleen bestemd voor ingewijden en werd gebruikt in gnostische kringen.

En deze stroming werd door de kerkvaders afgewezen en men wist al snel niet meer wat deze bijzin betekende.

Sinds we de gnostische Evangelien in 1953 hebben gevonden, wordt ons veel duidelijk over hoe dat in het vroege Christendom is gegaan.

Ik ben niet zomaar een gnosticus en ook de gnostische visie roept best veel vragen op, maar ze heeft ons wel de geschiedvervalsing over Maria van Magdala verhelderd.

En toch blijft dat oude beeld over Maria van Magdala gewoon bestaan....

en dat maakt me zo boos!

Soms denk ik ondeugend: Maria van Magdala had evengoed Paus kunnen worden!

Om niet in boosheid te blijven steken, kijken we nog even naar het positieve van deze lezing van vandaag.

Jezus maakt eigenlijk geen onderscheid tussen mensen:

-Hij aanvaardt het liefdesgebaar van een 'slechte vrouw' die met de nek wordt aangekeken,

Hij aanvaardt dat zij Hem in een goede reuk stelt en neemt het zelfs voor haar op

- én Hij aanvaardt evengoed mannen en vrouwen als zijn volgelingen.

Jezus kent alleen maar 'mensen', of die nu in een mannenlichaam of een vrouwenlichaam wonen....dat maakt Hem niet uit. Het enige dat telt , is of mensen in staat en bereid zijn om te leren "echte liefde" , 'goddelijke liefde' aan het licht te brengen. Of mensen bereid zijn de geestelijke weg van onthechting te gaan, van loslaten van de 'demonen'.

Dat is de kern en dat is voor ons allemaal een weg van geestelijke groei.
Een weg achter Jezus en zijn gezellin Maria van Magdala aan.
Amen